

Sygn. akt II K 504/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2018 roku

Sąd Rejonowy w Chełmnie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący – SSR Agnieszka Knade - Plaskacz

Protokolant – sekr. sądowy K. S.

przy udziale Prokuratora – ----

po rozpoznaniu w dniu 21/03/2018 roku

sprawy:

W. G.

s. B. i J. z domu K.

ur. (...) w C.

oskarżonego o to, że:

I. w okresie od 1 listopada 2013 roku do 11 kwietnia 2014 roku W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. III RC 259/13, w wysokości 300 zł miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz w wysokości po 200 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1 i 1a kk

II. w okresie od 3 lipca 2014 roku do 6 października 2014 roku w W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. III RC 259/13, w wysokości 300 zł miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz w wysokości po 200 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1 i 1a kk

III. w okresie od 18 lipca 2016 roku do 24 listopada 2017 roku w W., będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7 kwietnia 2015 roku, sygn. II K 284/14 między innymi za przestępstwa z art. 207 § 1 kk na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, którą odbył od 7 października 2014 roku do 17 lipca 2016 roku, z zaliczeniem okresu od 12 kwietnia 2014 roku do 2 lipca 2014 roku, uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 9 listopada 2015 roku sygn. IC 1050/15, w wysokości po 400 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów M., J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209 § 1 i 1a kk

orzeka:

I. w ramach zarzutów opisanych w punktach I-III aktu oskarżenia uznaje oskarżonego W. G. za winnego tego, że w okresie od 3 lipca 2014 roku do 6 października 2014 roku w W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. akt III RC 259/13 w wysokości 300 złotych miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz po 200 złotych miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., przy ustaleniu, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził uprawnionych na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia czynu z art. 209§1 i 1a k.k. i za to na podstawie art. 209 §1a k.k. wymierza mu karę 20 (dwudziestu) stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych.

II. zwalnia oskarżonego od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej, zaś poniesionymi w sprawie wydatkami obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II K 504/17

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. G. jest ojcem siedmiorga dzieci, w tym J., M. i P. G.. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmnie z dnia 14 stycznia 2014 roku w sprawie III RC 259/13 został zobowiązany dołożenia na rzecz synów J., M. i P. renty alimentacyjnej w wysokości łącznej 700 złotych, podwyższonej następnie do łącznej kwoty 1200 złotych wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie I C 1050/15.

Oskarżony nie zapłacił ani jednej raty alimentacyjnej zasądzonej wyrokiem. Utrzymuje się od listopada 2016 r. z zasiłku stałego w wysokości 604 zł. przyznanego mu przez Gminny Ośrodek Pomocy (...) w S. ze względu na zły stan zdrowia i orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Nie leczył się psychiatrycznie i odwykowo. Był karany.

Dowody: odpis wyroku w sprawie III RC 259/13 – k. 24 i I C 1050/15 – k. 25, zeznania świadka E. S. - k. 9, informacja z (...) k. 17, decyzja (...) k. 88, karta karna – k. 72

E. S. (2), matka dzieci, nie pracowała regularnie, utrzymywała się wraz z dziećmi z pomocy społecznej, zaliczki alimentacyjnej oraz okresowo z pracy dorywczej. Ponadto opiekuje się niepełnosprawną matką.

Dowód: zeznania świadka E. S. k. 9, informacja o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej – k.22, wyjaśnienia oskarżonego – k. 48

Oskarżony odbywał karę pozbawienia wolności w okresie: od dnia 12.4.2014 roku do dnia 2.7.2014 roku oraz od dnia 7.10.2014 roku do dnia 17.07.2016 roku.

Dowód : informacja z (...) k. 7, wyrok w sprawie II K 284/14 – k. 41

Oskarżony był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotny w okresie od dnia 27.2.2014 roku do dnia 16.4.2014 roku, oraz od dnia 13.10.2016 r. do dnia 29.11.2016 roku (wyłączono z rejestru z powodu przyznania zasiłku stałego). Poza obowiązkiem alimentacyjnym zasądzonym na uprawnionych, nie posiada nikogo na swoim utrzymaniu.

Dowód: informacja z PUP. – k. 15, wyjaśnienia oskarżonego - k. 48

W toku postępowania przygotowawczego oskarżony przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. W czasie popełnienia czynu u oskarżonego nie występowały żadne zakłócenia czynności psychicznych, które znosiły lub ograniczały w znacznym stopniu jego zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Oskarżony był karany, nie ma wyuczonego zawodu. Nie posiada majątku.

Dowód : wyjaśnienia oskarżonego – k.48, dane osobo poznawcze - k. 47.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego w oparciu o wiarygodny materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w postaci: zeznań świadka E. S. (2), zaświadczenia od komornika, odpisów orzeczeń sądowych, informacji z Powiatowego Urzędu Pracy, informacji o pobytach w zakładzie karnym i orzeczeniach, danych o karalności, oraz w oparciu o wyjaśnienia oskarżonego. Dokumenty stanowiące podstawę ustaleń faktycznych nie budzą wątpliwości, co do rzetelności i autentyczności zgromadzonych w nich informacji. Nadto zostały sporządzone przez uprawnione do tego osoby, przy zachowaniu wymogów przewidzianych w obowiązujących przepisach prawa. Podkreślić również należy, że żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania prawdziwości, ani wiarygodności żadnego z dokumentów ujawnionych w toku rozprawy. Wyjaśnienia oskarżonego i zeznania świadka są spójne i wiarygodne.

Oskarżony stanął pod zarzutem tego, że:

- w okresie od 1 listopada 2013 roku do 11 kwietnia 2014 roku W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmnie z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. III RC 259/13, w wysokości 300 zł miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz w wysokości po 200 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia czynu z art. 209 § 1 i 1a kk

- w okresie od 3 lipca 2014 roku do 6 października 2014 roku w W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. III RC 259/13, w wysokości 300 zł miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz w wysokości po 200 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia czynu z art. 209 § 1 i 1a kk;

- w okresie od 18 lipca 2016 roku do 24 listopada 2017 roku w W., będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 7 kwietnia 2015 roku, sygn. II K 284/14 między innymi za przestępstwa z art. 207 § 1 kk na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, którą odbył od 7 października 2014 roku do 17 lipca 2016 roku, z zaliczeniem okresu od 12 kwietnia 2014 roku do 2 lipca 2014 roku, uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 9 listopada 2015 roku sygn. IC 1050/15, w wysokości po 400 zł. miesięcznie na rzecz małoletnich synów M., J. i P. G., powodując, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia czynu z art. 209 § 1 i 1a kk.

W świetle zebranego materiału dowodowego wina i sprawstwo oskarżonego nie budziły wątpliwości, aczkolwiek modyfikacji wymagał opis czynu przypisanego oskarżonemu.

Oskarżony w okresie wskazanym w akcie oskarżenia niełożył na utrzymanie dzieci, nie jest to jednak równoznaczne z uchylaniem się od tego obowiązku. Przestępstwa niealimentacji dopuszcza się ten, kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo inny organem albo inną umową. Zdaniem Sądu, pewnym jest, że oskarżony w okresie od 3 lipca 2014 roku do 6 października 2014 roku w W. uchylał się od ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego w ten sposób, że nie płacił rat alimentacyjnych ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 14 stycznia 2014 roku sygn. akt III RC

259/13 w wysokości 300 złotych miesięcznie na rzecz małoletniego syna M. G. oraz po 200 złotych miesięcznie na rzecz małoletnich synów J. i P. G., przy ustaleniu, że łączna wysokość powstałych zaległości stanowiła równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych. Oskarżony zaniechując alimentacji narażał małoletnich synów na niemożność zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, a to z uwagi na bardzo złą sytuację finansową matki dzieci, która jest bezrobotna, nie posiada większego majątku i sama utrzymuje się z pomocy społecznej i renty alimentacyjnej.

Sąd wyeliminował okresy niealimentacji wskazane w akcie oskarżenia (od listopada 2013 r. do 11 kwietnia 2014 roku oraz od 18 lipca 2016 roku do 24 listopada 2017 roku) wobec ustalenia, że:

- wyrok zaoczny w sprawie III RC 259/13 określający obowiązek alimentacyjny co do wysokości zapadł 14 stycznia 2014 roku, alimenty zasądzono od dnia wniesienia pozwu a więc od listopada 2013 roku, retrospektywne stosowanie prawa karnego na niekorzyść oskarżonego nie jest dopuszczalne, nie można było zatem przypisać odpowiedzialności karnej oskarżonemu za okres poprzedzający wydanie wyroku określającego obowiązek alimentacyjny co do wysokości;

- oskarżony był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotny w okresie od dnia 27.2.2014 roku do dnia 16.4.2014 roku (następnie odbywał karę pozbawienia wolności) oraz od dnia 13.10.2016 r. do dnia 29.11.2016 roku (następnie został mu przyznany zasiłek stały ze względu na zły stan zdrowia).

Dla przypisania odpowiedzialności karnej z art. 209 k.k. konieczne jest ustalenie i wykazanie, że sprawca uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego. Sąd podziela pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie II KK 211/17, że w pojęciu "uchyla się" zawarty jest zawsze negatywny stosunek psychiczny osoby zobowiązanej do świadczenia - sprawca obowiązku tego nie wypełnia, gdyż go wypełnić nie chce lub lekceważy ten obowiązek. Musi to więc być zachowanie umyślne, w którym wyraża się szczególne nastawienie psychiczne sprawcy (element subiektywny), a z drugiej strony - stan uchylania się trwający przez określony dłuższy czas (element obiektywny). Uchylanie się od obowiązku lożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi zatem wtedy, gdy zobowiązany, mając obiektywną możliwość wykonywania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli.

Sąd miał na względzie, dokonując stosownej modyfikacji opisu czynu, że z chwilą rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy oskarżony dał wyraz potrzebie poszukiwania zatrudnienia dającego mu możliwość zarobkowania i płacenia alimentów. Okres pomiędzy wydaniem wyroku zasądzającego alimenty a rejestracją w urzędzie pracy nie spełniał ustawowego kryterium 3 miesięcy uchylania się od obowiązku alimentacyjnego. Natomiast w okresie przyznanego zasiłku, wobec obiektywnego braku możliwości podjęcia pracy, oraz wysokości zasiłku również nie można mówić o uchylaniu się od obowiązku.

Zgodnie z art. 4 § 1 k.k. jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna, niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należy wskazać, że czyn opisany w sentencji wyroku dotyczy okresu z 2014 roku, znowelizowanie art. 209 § 1 k.k. i dodanie art. 209 § 1a, nastąpiło ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2017.952), która weszła w życie w dniu 31 maja 2017 r. Dokonując subsumpcji ww. stanu faktycznego, pod oba stany prawne stwierdzić trzeba, że oskarżony zarówno w poprzednim (art. 209 § 1 k.k.), jak i w obecnym (art. 209 § 1a k.k.) stanie prawnym wypełnił znamiona przestępstwa niealimentacji. Zagrożenie karne na gruncie poprzedniej i obecnej regulacji prawnej jest identyczne (grzywna, kara ograniczenia wolności, kara pozbawienia wolności do lat 2), tym samym brak jest przesłanek do twierdzenia, iż zastosowanie art. 209 § 1 k.k. w poprzednim brzmieniu byłoby względniejsze (korzystniejsze) dla oskarżonego. Zmiana brzmienia art. 209 k.k. nie wpłynęła w żaden sposób na sytuację karnoprawną oskarżonego, wobec czego w myśl art. 4 § 1 k.k. zastosować należało „ustawę nową”, czyli art. 209 § 1a k.k.

Mając na względzie wyżej wskazane okoliczności Sąd uznał, że wina i sprawstwo oskarżonego co do popełnienia czynu opisanego w punkcie I wyroku nie budzi wątpliwości. Okolicznością łagodzącą było to, że okres uchylania się od obowiązku alimentacyjnego ustalony przez Sąd był stosunkowo krótki a oskarżony przyznał się do winy i

złożył wyjaśnienia w sprawie. Okoliczności obciążających Sąd nie dopatrzyl się. Oskarżony był karany za przestępstwa podobne, niemniej jednak wyrok zapadł w okresie późniejszym niż przypisany oskarżonemu w niniejszy wyroku czyn.

Przestępstwo z art. 209§1a kk zagrożone jest alternatywnymi karami: grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat dwóch. Sąd, kierując się dyrektywami określonymi w szczególności w art. 53 § 1 i 2 kk wymierzył oskarżonemu karę 20 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość dziennej stawki na kwotę 10 zł. Tak orzeczona kara była w ocenie Sądu adekwatna do stopnia winy oskarżonego (wina umyślana), uwzględniała społeczną szkodliwość czynu (znaczna), spełniając przy tym cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć tak w stosunku do oskarżonego, jak i w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Wybierając rodzaj orzeczonej kary Sąd miał na uwadze, iż oskarżony uchylał się od obowiązku alimentacyjnego przez okres zaledwie 3 miesiące, tj. od 3 lipca 2014 roku do 6 października 2014 roku, zatem zastosowanie wobec niego kary izolacyjnej oraz kary ograniczenia wolności jawiłoby się jako nadmiernie surowe.

Mając na względzie, że: oskarżony nie pracuje, nie ma majątku, jest niepełnosprawny, ma duże zadłużenie oraz mając na uwadze priorytetowy charakter ciężącego na nim obowiązku zapłaty zaległych i bieżących świadczeń alimentacyjnych Sąd na podstawie art. art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

SSR Agnieszka Knade-Plaskacz

(...).4.2018 r